

Reserapport IFLA WLIC 2019

Aten, Grekland, 25/8-30/8 2019

Vi fick möjlighet att åka på IFLA WLIC19 i Aten tack vare Svensk Biblioteksförnings resestipendium och ett bidrag från Regionbibliotek Västerbotten. Vårt fokus under konferensen var det uppdrag vi fick med oss från Regionbibliotek Västerbotten, att ”undersöka hur stärkta biblioteksfrågor och frågor om tillgänglighet diskuteras och praktiseras i ett internationellt perspektiv.”

I denna kortfattade rapport gör vi några nedslag i de seminarier vi tyckte var mest intressanta och inspirerande under konferensveckan, berättar om vårt studiebesök till Levadia Public Library under konferensens sista dag, samt sammanfattar våra intryck.

Ett seminarium vi tyckte var intressant hölls av **Specialgruppen för women, information and libraries**: Bibliotekarier utan gränser berättade om sitt arbete i Haiti efter den stora jordbävningen 2010. I katastrofens akuta skede lämnade Bibliotekarier utan gränser området, eftersom man ansåg att man inte hade en viktig roll att spela. Tak över huvudet, vatten och mat var viktigare. Mycket snart blev man dock tillbakakallade på grund av det stora behovet av information. Att motverka farlig ryktesspridning kan vara akut, och i ett längre perspektiv bidrar Bibliotek utan gränser med det livsviktiga uppdraget att ge utbildning, information och hopp, visa att det finns en annan värld utanför den hopplösa situation man befinner sig i.

Vidare berättade en bibliotekarie som verkat i det stora flyktinglägret Zaátari om situationen där. Zaátari ligger i Jordanien, på gränsen till Syrien, och är Jordaniens fjärde största stad med 80 000 invånare. Varje vecka föds 80-100 barn, och 45 % av innevånarna är mellan 5 och 17 år. I lägret finns en mängd affärsverksamheter och annat, men inte en enda bokhandel. Fram till nyligen fanns inte heller internet och tillgång till all slags information är starkt begränsad. Vi fick inblick i de utmaningar det innebär att bedriva biblioteksverksamhet i lägren. Det handlar om stor brist på resurser och censur av medier. Man är i stort behov av pengar. Men Biblioteket spelar en viktig roll som fristad för inte minst flickor och kvinnor.

Ett annat intressant seminarium hölls av **Reference and information services section**.

Sektionen arbetar med att ta fram nya riktlinjer för referenstjänster, och har haft speciellt fokus på multikulturell kontext. Man framhöll i de nya riktlinjerna vikten av att lyssna noga, och tänka på att människor kanske förstår språket även om de inte talar det, att fråga efter förtydliganden, och visa empati gentemot besökaren. Det är viktigt att sätta sig in i varifrån en brukare kommer och hur brukarens kultur fungerar för att undvika missförstånd. Man måste också sträva efter att ha ett klart och direkt språk, undvika liknelser, använda kroppsspråk och ha tydliga skyltar på olika språk. Det är viktigt att tänka på att brukaren kanske inte fått vad den behövde, trots att den tackar. I många kulturer finns en ovana vid bibliotek och allt för stor respekt som kan skapa nervositet hos brukaren. Ytterst viktigt är det att klara av att vara respektfull i alla lägen. Vi tyckte det var intressant eftersom vi har diskuterat och framhållit vikten av ett lyhört arbetssätt under våra år på biblioteksgolvet. Det kan vara positivt att nationella riktlinjer skapas.

Indigenous matters section höll ett intressant seminarium med Te Paea Paringatai, bibliotekarie från Nya Zeeland. Hon talade om vikten av att växla perspektiv.

Minoritetsbefolkningar växer upp och får en hög kompetens i att växla mellan den egna kulturen och majoritetsbefolkningens kultur. Majoritetsbefolkningen (och därmed biblioteket) har inte denna kompetens. Bibliotekspersonal behöver utveckla "Indigenous literacy". Paringatai ville uppmana bibliotek att fråga sig hur kompetent personalen är i indigenous matters, att analysera vad vi gör och hur vi arbetar med dessa frågor.

Ytterligare ett inspirerande inslag var utdelningen av priset: **IFLA systematic Public library of the year award**. Priset delades ut för femte gången och 16 bibliotek ansökte. Syftet med priset är att lyfta goda förebilder därför att biblioteket är "The last great equalizer", lika viktiga för samhället som tex sjukhus och skolor. Tävlingen visar att det är viktigt att investera i bibliotek. Punkter som bedöms är arkitektonisk wow-factor, interaktion med omgivande samhälle, flexibla lärcenter, hållbarhet, hur biblioteket reflekterar FNs Sustainable Development Goals (hållbarhetsmål) och tekniska lösningar. Årets nominerade bibliotek var Green square library and Plaza från Sydney i Australien, Bibliotheek LocHal från Tilburg i Nederländerna, Oodi från Helsingfors i Finland och Turanga central library från

Christchurch i Nya Zeeland. Vinnare blev Helsingfors Oodi. Det ligger intill Finlands parlament och har en ikonisk arkitektur. Juryn framhöll att man arbetat med stor representation från det omgivande samhället under uppbyggnaden.

Under ett seminarium från **Library services to multicultural populations** berättade två volontärbibliotekarier om det mobila ECHO-library. Echo är en frivilligorganisation som driver ett mobilt bibliotek, en minibuss, i Attikaregionen. De talade om massmigration och gränssystemet som begränsar människor och fångar dem mellan gränser, en slags global apartheid. Grekland ligger mellan två världar och är tröskeln till EU. Människor strömmar fortfarande över gränsen i enorma mängder, 30.000 människor har kommit hittills under 2019. Lägren är inte tillfälliga. Grekland har en ansträngd ekonomi, och situationen är svår. ECHO arbetar både i centrala Aten och i lägren runt om. I bussen finns böcker på flyktingarnas modersmål arabiska, farsi, turkiska, kurmanji, sorani och urdu, barnböcker på engelska, nybörjarböcker på engelska samt språkkurser. ECHO finansieras till största delen via crowdfunding, och har ständiga behov av pengar och donationer av medier. Man håller i lektioner utanför bussen i vitt skilda ämnen som språk, gitarr eller annat beroende på vad volontärerna kan lära ut. För att få tillbaka utlånade böcker och visa att de finns går de runt och lånar ut och samlar in utlånat genom att knacka dörr. De anställer (på volontärbasis) personal med olika språk och bakgrund, och sätter samman arbetsgrupper med så blandade språk som möjligt. Även asylsökande engageras för att hjälpa andra nyanlända. Ett fåtal grekiska volontärer finns, men det är inte alltid så lätt, eftersom grekerna ofta inte har råd att inte få lön. ECHO erbjuder en liten säker plats som är avslappnad. Deras budskap till oss är att folk kommer att behöva fortsätta flytta i världen, så vi måste komma till rätta med integrationen nu på en gång. Love books hate borders!

Sista dagen var vi på **studiebesök på Levadia public library**. Levadia är en liten ort i centrala Grekland med 25.000 invånare. Biblioteket har 11.500 medlemmar och innefattar ett bibliotek och en bokbuss. De satsar mycket på utåtriktad verksamhet och arrangemang (100/år) på kvällar, helger och lov. De ordnar vandringsturer, fotokurser, språkkurser för flyktingar, psykologiläsecirklar med en psykolog, skrivarkurser, mytologföreläsningar, jobbsökarkurser och filosofiföredrag. De samarbetar också med skolor och förskolor. De har

även en musikstudio som besökare kan låna. "Bibliotekets vänner", en volontärförening hjälper till och håller kurser och kommer med idéer. Program som vänder sig till barn har bibliotekets stab själva hand om medan det andra sköts av andra samarbetspartners. Biblioteket är byggt 1954 men är renoverat med hjälp av Stavfros Niachos foundation ganska nyligen. Det drivs med statliga/kommunala medel men Niarchos pengar hjälper till. Staden har 450 flyktingar, de stannar i 6 månader och är mest familjer. De tar sig sedan vidare. Staden tar väl emot dem och hjälper dem, Levia har blivit förebild för andra kommuner i hur de tar hand om sina flyktingar. Studiebesöket avslutades med en promenad utmed den fina floden, där vi fick lyssna till en grekisk myt om staden och flodkällorna av en engagerad stadsbo och volontär.

Att få delta i IFLA-konferensen har gett oss mängder av nya intryck och inspiration, som inte låter sig sammanfattas så lätt. Under konferensens gång har vi många gånger reflekterat över alla de gemensamma nämnare som finns mellan bibliotek över hela världen. Kollegor från olika länder i världen som vi mött har till stor del haft samma funderingar som vi, och ställt samma frågor. Samma utmaningar finns över hela jorden men resurserna skiljer sig avsevärt. Vi vill alla nå ut till de grupper som saknas på biblioteken. En levande diskussion förs om sådant som kulturell partiskhet och vikten av inkludering, inte minst vad gäller språk och kultur. Hela konferensens tema var Dialogue for change och det genomsyrade många av de seminarier vi besökte.

Katarina Markström och Sara Johansson,
Umeå stadsbibliotek